

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

*кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри історії і теорії
мистецтва Львівської національної академії мистецтв*

Бабунич Юлії Ігорівни

на дисертацію

ФЕН МІНКАЙ

**«ОБРАЗИ ПОВСЯКДЕННОСТІ В ЖАНРОВОМУ ЖИВОПИСІ КИТАЮ
ПОЧАТКУ ХХІ СТ.»**,

*подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)
за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація» (галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»)*

Науковий керівник: Алфьорова Зоя Іванівна

доктор мистецтвознавства, професор

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Актуальність теми дослідження.

Актуальність дослідження образів повсякденності у жанровому живописі Китаю початку ХХІ століття зумовлена динамічним розвитком китайського суспільства на умовах глобалізації, урбанізації та культурної модернізації. Жанровий живопис, спочатку орієнтований на зображення простих людських сюжетів, стає важливим засобом фіксації соціокультурних трансформацій, відбиваючи зміни у побуті, міжособистісних відносинах та системі цінностей сучасного Китаю.

Крім того, звернення до образів буденності дозволяє художникам поєднати національні традиції із сучасними художніми тенденціями. Крізь призму повсякденних сцен сучасні китайські майстри досліджують питання ідентичності, колективної пам'яті та духовного досвіду, що надає їхній творчості особливої культурної та філософської глибини. В дисертації досліджується основна тематика творів жанрового живопису Китаю початку ХХІ ст., в яких репрезентовані образи повсякденності; основні риси репрезентації образів повсякденності у творчості новітнього покоління китайських живописців початку ХХІ ст.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація виконана відповідно до плану підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації кафедри живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Достовірність та обґрунтованість наукових результатів дисертації базується на аналізі, опрацюванні, систематизації наявних наукових та

літературних джерел, що дало можливість сформулювати нові наукові положення та висновки. Структура дисертації є переконливою та побудована в логічній послідовності, об'єкт і предмет дослідження чітко визначені, мета обумовила завдання роботи та коло досліджуваних питань. Дисертанткою застосований широкий комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Апробація результатів дисертації здійснювалась у вигляді доповідей на 6-ти всеукраїнських і міжнародних наукових, науково-методичних та науково-практичних конференціях. Об'єкт, предмет та обрана проблематика дослідження відповідають паспорту спеціальності 023 – образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Отже, поставлене в дисертаційній роботі наукове завдання - визначити та осмислити основні образи повсякденності в жанровому живописі Китаю початку ХХІ ст. - повністю виконано.

Достовірність і новизна отриманих результатів

Достовірність та обґрунтованість наукових результатів дисертації базується на аналізі, опрацюванні, систематизації наявних наукових та літературних джерел, що дало можливість сформулювати нові наукові положення. Дисертаційна робота та отримані висновки є результатом самостійних досліджень Фен Мінкай, при цьому вони демонструють високий рівень обґрунтованості та об'єктивності. У роботі фахово проаналізовано джерельну базу дослідження, розглянуті праці провідних науковців з обраної проблематики.

Наукова новизна основних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- комплексно здійснено аналіз образотворення в жанровому живописі Китаю початку ХХІ ст. на тему повсякденності.
- в дисертації запроваджується комплексне розуміння репрезентації повсякденності як відображення соціокультурних трансформацій у китайському мистецтві;
- пропонується типологія канонічної та неканонічної репрезентації, що враховує інституційні, стильові та смислові параметри віддзеркалення образів повсякденності в сучасному жанровому живописі країни;
- визначаються закономірності еволюції образної структури жанрового живопису у розвитку сучасної художньої інфраструктури Китаю та формування розмаїття мотивів та сюжетів віддзеркалення теми повсякденності.

Уточнено і доповнено:

- контексти витоків сучасного жанрового живопису, в якому репрезентовані образи повсякденного життя сучасного Китаю;

Набули подальшого розвитку:

– висновки щодо синтезу традиційного змісту та сучасної форми в творчості молодих жанровістів сучасного Китаю.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження викладені у 9 одноосібних публікаціях, з них 3 опубліковані в наукових збірниках категорії Б, затверджених Атестаційною колегією МОН України. Отже, викладені в дисертації наукові результати повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п.8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44.

Практичне значення результатів дослідження полягає у застосуванні його результатів у художній освіті, при практичній підготовці нового покоління художників, чия творчість присвячена культурі повсякденності. Використання матеріалів дослідження в музейно-виставковій практиці дозволить розширити уявлення про буденне життя багатоетнічної китайської нації, стати основою для новітніх художніх проектів крос-культурного спрямування.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Фен Мінкай «Образи повсякденності в жанровому живописі Китаю початку ХХІ ст.» за змістом повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» та напрямам досліджень відповідної освітньо-наукової програми.

Наукове дослідження має цілісну структуру та складається із: анотації українською та англійською мовами, списку публікацій, вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків, переліку використаних джерел (192 позиції), переліку та альбому ілюстрацій (126 ілюстрацій, 5 аналітичних таблиць). Загальний обсяг роботи з анотаціями та додатками складає 257 сторінок (основний текст – 163 сторінки).

У **вступі** дисертанткою обґрунтований вибір теми дослідження, визначено його мету і завдання, предмет та об'єкт аналізу, окреслені територіальні та хронологічні межі і методи дослідження. Крім того Фен Мінкай визначено наукову новизну роботи, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, подано данні про наукові апробації та публікації попередніх результатів роботи.

В **першому розділі** дисертації зазначено, що після реформ та політики «відкритості» в Китаї художники та мистецтвознавці фіксують повернення до реалістичних та інших живописних манер технік та сюжетів побуту,

повсякденності, різних верств суспільства. У цьому контексті жанровий живопис (опис побутової сцени, міського/сільського життя) стає інструментом фіксації соціальної реальності, змін, локальних ситуацій в сучасному Китаї, особливо на сучасному етапі розвитку країни. Аналіз історіографічного масиву, присвяченого проблемі, доводить, що проблема образотворення в контексті віддзеркалення теми повсякденності в сучасному жанровому живописі Китаю висвітлена лише частково, не системно, що актуалізує проблему зазначеного дослідження.

В другому розділі дисертаційного дослідження були виявлені наскрізні фактори, які вплинули на еволюцію жанрового живопису Китаю у ХХ ст. Це політико-інституційні, медіа-технологічні та соціально-економічні фактори.

В розділі проаналізовані знакові жанрові твори та виділені дві основні форми їх репрезентації: канонічна та неканонічна. Аналіз рис неканонічної репрезентації творів жанрового живопису довів, що при такій формі змінюється не тільки інституційної «рамка» на користь ринкових механізмів та незалежних мистецьких структур, але й посилюється медіальність жанрового зображення, його локаційна приналежність (урізноманітнюються локації спостереження за повсякденністю), здатність до інтеграції в загальний художній комунікаційний простір, підвищується технологічність втілення творчого задуму художника, ускладнюється його композиційна а архітектоніка та наративність – з окремого жанрового зображення твір перетворюється на серію. Доведено, що нове покоління художників стрімко вийшло за межі ідеологічно визначеної тріади персонажів жанрового зображення, чим значно збагатило уявлення про повсякденність країни у перехідний період. Неканонічна форма репрезентації повсякденності виявила також ширші модуси наративності, а відтак, – розширила межі та варіанти реалістичного віддзеркалення дійсності.

В третьому розділі дисертації проаналізовані теми та образи повсякденності, відтворені новим поколінням китайських художників жанрового живопису на початку ХХІ ст. Серед таких образів проаналізовані образи архітектури «старого» Китаю та «нового» Китаю; образи, які віддзеркалювали процеси урбанізації; образи пересічних китайців, як беруть участь у вуличній торгівлі, побутових сценах, в сценах індустріальної та сільської праці; образи китайців, які розважаються, відпочивають та святкують народні та державні свята. В розділі аналізується жанрове образотворення в темі трудової міграції, родинних зв'язків, материнства, впливів ЗМІ на повсякденність жителів країни на сучасному етапі. Доведено, що розмаїття наведених тем та втілених у них образів повсякденності свідчить про зростання неканонічної форми репрезентації повсякденності в новітньому жанровому живописі Китаю.

Загальні **висновки** дисертаційного дослідження логічно структуровані, послідовно представляють отримані результати та відповідають окресленим

науковим завданням. Перспективи дослідження образів повсякденності обумовлені динамічною соціокультурною трансформацією китайського суспільства та подальшим переосмисленням буття пересічних китайців у контексті глобалізації. Дослідження образів повсякденності в жанровому живописі початку XXI століття відкриває можливості для поглибленого розуміння співвідношення мистецтва, соціальної дійсності та культурної пам'яті в умовах мета модерністського мистецтвознавчого дискурсу.

Отже, структура дисертації відповідає меті й завданням дослідження, текст та ілюстрації оформлені згідно вимог МОН України та відповідного Положення ХДАДМ до кваліфікаційних праць відповідного рівня. Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи актуальність, новизну і зміст дослідження, варто відзначити цілісність роботи, що не дає підстав для суттєвих зауважень. До дискусійних моментів, зауважень і рекомендацій можна віднести:

1. В дисертації наводиться загальна типологія репрезентації образів повсякденності в жанровому живописі Китаю у XX ст. - початку XXI ст. На нашу думку, було б доречно запропонувати розширення цієї типології за рахунок образів, які не були проаналізовані авторкою, до прикладу, образів мистецької еліти країни тощо.

2. В науковій концепції дисертаційної роботи закладена ідея про теоретичне осмислення образів повсякденності в жанровому живописі Китаю початку XXI ст. крізь призму впливу на їх формування мистецьких та освітніх інституцій країни. Автор проводить цю лінію крізь увесь текст дисертації. Але, на жаль, не деталізує цей аспект в тексті роботи. Дисертація значно виграла, якщо б авторка зробила кілька порівняльних таблиць в Додатку, які б могли систематизувати інформацію щодо цього впливу.

3. Сучасний Китай стрімко стає світовим лідером на міжнародній арені. Цей аспект буття сучасного Китаю безперечно віддзеркалюється в станкових творах сучасних китайських художників. Здобувачка не приділила значної уваги ролі міжнародних зв'язків, які зараз є вкрай важливими і для повсякденного життя китайців. Віддзеркалення цього аспекту в темі повсякденності в сучасному жанровому живописі Китаю зробило б більш поліфонічною зазначену дисертаційну роботу.

Але в цілому висловленні дискусійні міркування та зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів.

Вважаю, що дисертаційне дослідження здобувачки ступеня доктора філософії Фен Мінкай «Репрезентація жіночого костюму в станковому живописі Китаю кінця ХХ ст. - початку ХХІ ст.: традиції та новації», виконане на високому рівні із дотриманням принципів академічної доброчесності. Робота є повноцінним самостійним і завершеним науковим дослідженням, у якому отримані науково обґрунтовані результати. Дисертаційна робота повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненням від 19.05.2023 № 502) і Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022).

На підставі вищезазначеного, за висновком опонента здобувачка Фен Мінкай заслуговує на присудження наукового ступеня Доктора філософії за спеціальністю 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри
історії і теорії мистецтва
Львівської національної
академії мистецтв

Юлія БАБУНИЧ

« 21 » листопада 2025 р.

